
ÉLET-TUDOMÁNY-TÖRTÉNET: TUDOMÁNY(OK)ON INNEN ÉS TÚL: TUDÓS ÉLETUTAK

Egy életbe zárt tudomány (nem csak) történelmi vonatkozásai: Domszky Pál

Pal Domszky: not only Historic Aspects of a Science framed by his life

Kowalak Andrzej

kultúrtörténész, Warszawa, Lengyelország

sysak@wp.pl

Initially submitted October 10, 2016: accepted for publication November 1, 2016

Abstract:

The interdisciplinary aspects of Paul Domszky's life (born: May 17, 1903 - died: October 17, 1974) reveal a multitude of options and existential problems, conflicting worldviews and attitudes related to continuous new challenges. The man we have to name as the greatest connoisseur and promoter of the Hungarian-Polish friendship did not issue a single book, did not publish anything, and yet his documents are invaluable sources of sciences in historical, sociological or genealogical terms to the modern scholars. Political changes after the World War I set new historical and cultural directions in Paul Domszky's life thus supported his research in cultural history and instigated his further studies concerning his Polish ancestors and personal interest in life of general Bem as well. He spent the 1920s and 1930s in signs of the Hungarian-Polish friendship. After the outbreak of the World War II he founded the Hungarian Association of the General Government of Poland and he protected not only families with Hungarian ancestors but cooperated with the National Army and supported Hungarian military units deployed in Warsaw and its surroundings. Finally he returned to Hungary in 1944 and in the new, post-war reality left Budapest and settled down in a rural region contributing there to the local cultural life and tried to continue his former activities concerning the Hungarian-Polish relations. The way he did it was a brilliant methodological and practical example.

Kulcsszavak: Domszky, Domszky, kemencei erdei iskola, Bem Bizottság, Dąbski, magyarok Varsóban 1944

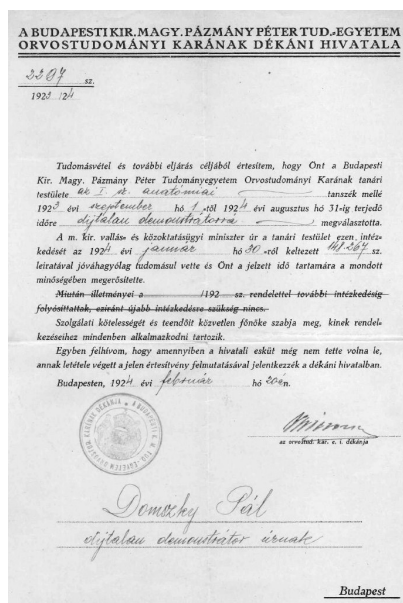
Key words: Domszky, Domszky, Kemence forest school, Bem Society, Dąbski, Hungarians in Warsaw 1944

Két haza egy szívben, méghozzá olyan két haza, mint Magyarország és Lengyelország-ez alapozta meg Domszky Pál életútját. Ő az, aki a XX. század első felében a magyar-lengyel kapcsolatok egyedülálló kutatója, feldolgozója, de még a szervezője is volt. A munkásságában a történelem átszövődik a politikával, genealógiával, szociológiával, kereskedelemmel, diplomáciával, népművészetrel, de még a statisztikával is. Az életrajza levéltári adatok,

hiteles, eredeti dokumentum felhasználásával még nem került teljes feldolgozásra. Ennek egyszerűen az az oka, hogy több forrásanyag magán kézen, szétszóródottan, lengyel- és magyarországi családi adat- és levéltárakban található meg, méghozzá több esetben rendezetlen állapotban. Érdeemes feljegyezni, hogy Domszky Pál fia-Mihály által megírt életrajzának könyv formában történő felvázolását és kibővítését kísérelte meg Máté Endre¹, aki többek között sok fénymásolt, de szóban hitelesített forrásanyagot használt fel könyve megírásához. Jelen tanulmány, eddig kevésbé vagy nem ismert, illetve nem közölt, Domszky Pál által írt, illetve szerzett és megtartott, egykori gyűjteményét képező, egyedülálló, eredeti dokumentumok, okmányok, fényképek, levelek, nyomtatványok, újságcikkek felhasználásával jött létre.

Domszky Pál életében három fontos időszakot lehet megjelölni. Az első, a 20. és 30. évekre terjed ki, amikor a felsőfokú tanulmányait kezdte meg, több téren tapasztalatokat is szerzett, s emellett számos értékes kapcsolatot épített ki különféle emberekkel és testületekkel is. Ezt Dąbbski Kajetan lengyelországi rokonának köszönhetette, aki széles körökben több rangos ember ismerőségének mondhatta magát, s így beajánlhatta az újonnan megismert magyarországi rokonát többek között báró Balás György nyugalmazott tábornagynak, a Magyar Országos Bem Bizottság kétszeres elnökének.

Ennek az időszaknak kezdetét egy, a Budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem Orvostudományi Karának Dékánja által kibocsátott irat jelenti, melyben Domszkyt egyéves időtartamra (1923-24) ingyenes demonstrátori beosztással méltatták.

1. Domszky Pál ingyenes demonstrátorra megválasztásának bizonylata.

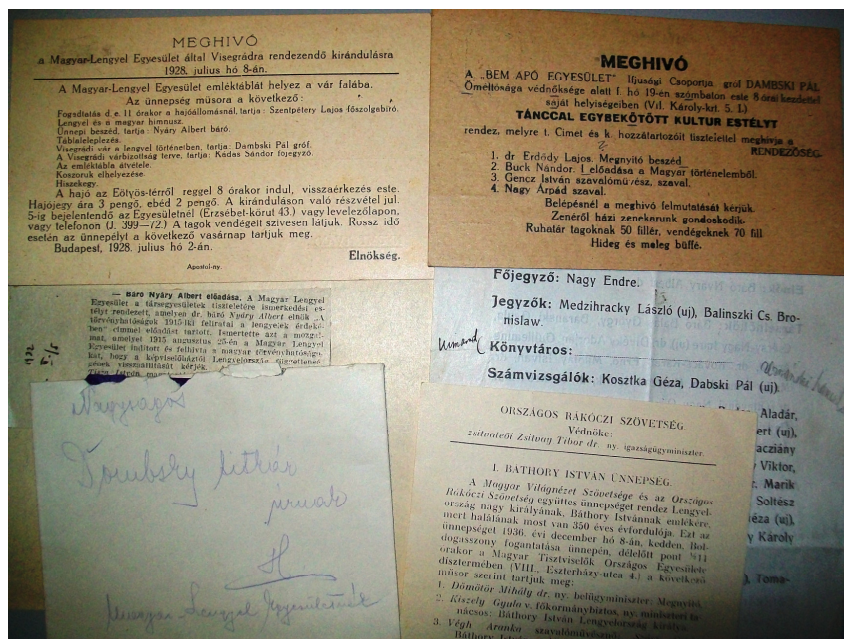
Ezek szerint már, mint orvostani hallgató, sorboni tanulmányi úton vett részt, aminek az volt az egyik következménye, hogy Párizsban fellelhető Bem József emigrációs kéziratait átmásolta és magával hozta haza, ami a korhoz képest, komoly levéltári munka végrehajtását jelentette.

¹ Domszky Pál a varsói magyar Bp, Máté Endre, 2013

2. Lemásolt Bem levelek keltezési felosztásban.

Magyarországon a Magyar Egyetemi Hallgatók Lengyelbarát körét szervezte meg, ahol igazgatói beosztásban maradt, ezen kívül bekerült a Magyar Lengyel Egyesületbe, mint titkár, s úgyszintén, titkári beosztásban ott volt a Magyar Országos Bem Bizottságban is, s részt vett többek között, a Bem apó hamvainak tervezett hazaszállításában, amit 1928.-ra vettek tervbe, de végül is 1929. június 26.-án történt meg.

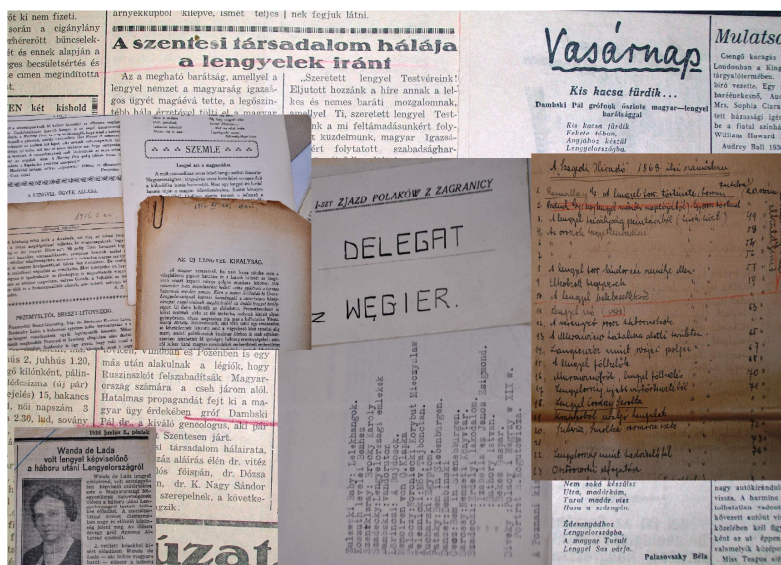
3. Több magyarországi lengyelbarát egyesület másora Domszky Pál jelenlétével.

A Bem Bizottság keretében Domszky nagy munkásságot váltott ki a budapesti Bem szobor 1934-ben megtörtént felállítása ügyében, aminek következményeképpen Istók János szobrászművésszel életre szóló barátság kötötte össze (MÁTÉ 2013: 18). Jó szervezési képességeit, az 1849. október 20.-án, 23 évesen mártírhalált halt Woroniecki Mieczysław herceg emlékének a felelevenítésére s annak emléktábla felállítására használta fel. Ennek eredményeképpen 1925-től minden évben nagyszabású ünnepeket rendeztek a Magyar Szabadságharc lengyel hőisének sírjánál, ahol a magyar fiataltság nevében Domszky Pál többször mondott beszédet mind magyar mind lengyel nyelven, amiről több lengyel és budapesti újság közölt cikket.

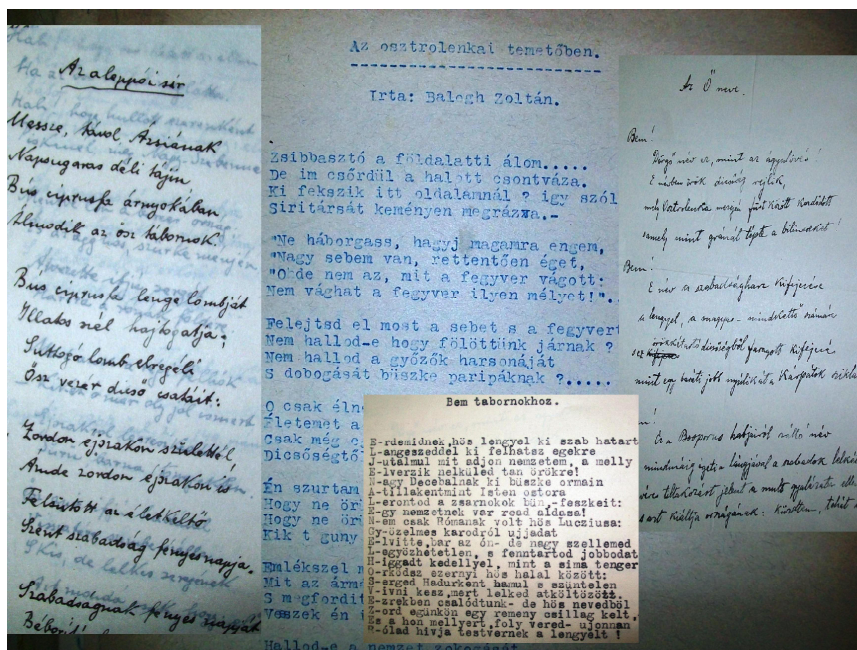
4. Meghívók Woroniecki emlékkünnepélyre, egy erről szóló lengyel sajtótudósítás, háttérben a herceg budapesti emléktáblájával.

Még a Lengyelországban töltött 30-as évek során is kapta a meghívókat a nagyszerűen beindult Woroniecki évfordulóira. Az eddigi munkásságának eredményeképpen az a megtiszteltetés érte, hogy 1929-ben a Külföldön Élő Lengyelek I Összejövetelére Varsóba hívták meg mint Magyarországon élő lengyelt, pár hónappal később Poznámba küldték Lengyelország ezeréves kultúrájának jubileumi kiállítására, ezután Bem József földi maradványait kísérte Kelébiától, Budapesten át egészen a Tarnóvi mauzóleumig (BALÁS 1934: 162-163). Figyelemmel és gyűjtői szorgalommal (az újságcikkeket kivágta és elrakta) kísérte a politikai, kulturális és társadalmi magyar-lengyel kapcsolat terén történt eseményeket.

5. Lengyel témakörű magyar sajtócikkek; középen Domszky által, Külföldön Élő Lengyelek I Összejövételén, Varsóban hordott „Magyarországi Delegátus” plakett.

Ugyanúgy gyűjteni kezdte a XIX. századbeli lengyel szabadságharcokkal kapcsolatos, Magyarországon, az egykori sajtóban megjelenő tájékoztatásokat, jelentéseket. Azokat vagy átírta, vagy a forrásanyagot megszerezte és ellátva szükséges bibliográfiai adatokkal, a gyűjteményében megőrizte. A Szabadságharcban, kiváltképpen az erdélyi hadjáratban kimagasló szerepet játszó Bem József tábornokkal kapcsolatos verseket is kezdte begyűjteni, és azok bibliográfiáját sikerült megjeleníteni báró Balás György tábornoszernagy, MOBB elnöke, 1934-ben kiadott, *Bem Apó* című könyvébe (1934: 182).

6. Bem apóról írt versgyűjtemény részletei

Úgyszintén kutatta és gyűjteni kezdte az 1848-49-es Szabadságharc lengyel résztvevőinek a nevét és az életrajzát is. Heraldikai téren a Godziemba címerhez tartozó Dąbski nevet viselő családok történetét kezdte kutatni, és ezzel párhuzamosan hozzáfogott a Lengyelországban élő magyarok vagy magyar származású családok eredete és története feldolgozásába többek között úgy, hogy levelezés formájában kísérelte meg velük a kapcsolatot fölvenni.

7. A Godziemba címert viselő családok szövetségének a pecsétje.

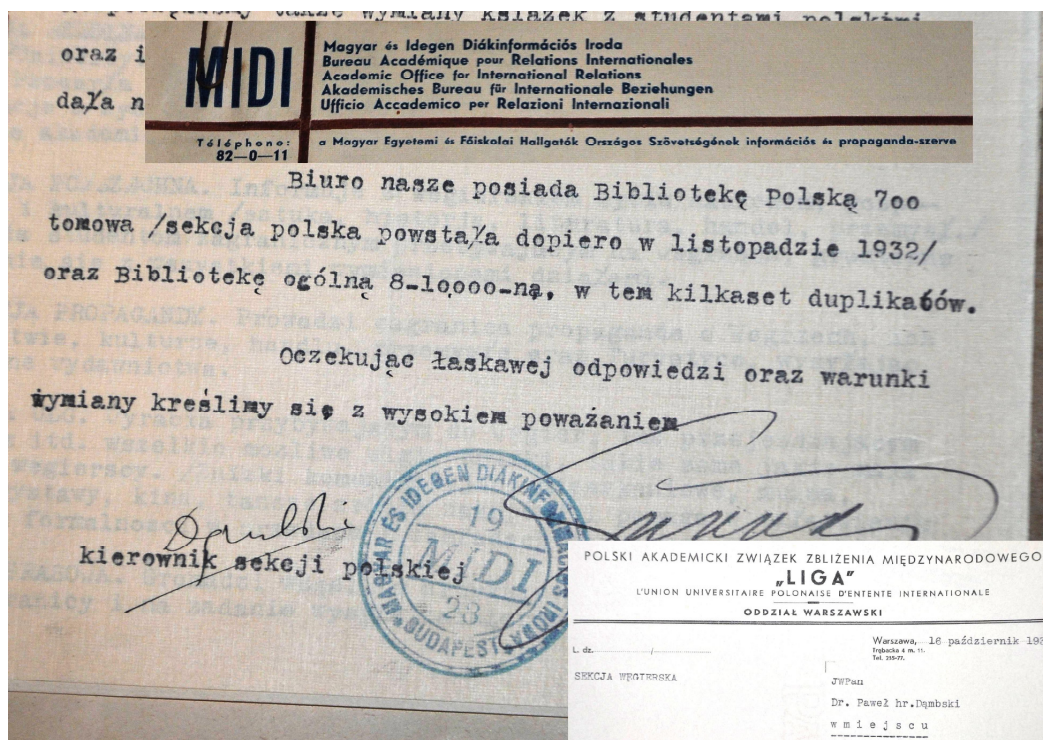
Lengyelországi címerbeli rokonok látogatása közben megismerkedett a Żabno birtokon Anna Dąbska grófkisasszonnyal, akivel 1935. április 27-én, Varsóban, házasságot kötött, és a családjának köszönhetően Varsóban telepedett le (két fia született: 1936-ban Krzysztof, 38-ban pedig Michał), ami Lengyelországgal szorosabb és tartósabb kapcsolatba lépést eredményezett.

Egy egyedülálló könyv megszerkesztésének terve fogantatott meg Domszky Pálban. „A magyar irodalom lengyel vonatkozású költeményeinek, regényeinek, novelláinak, színműveinek, valamint lengyel irodalmi művek fordításainak összeállítása s egy antológia és bibliográfia lengyel-magyar nyelven való kiadása céljából kérem, méltóztassék velem ilyen vonatkozásokat tartalmazó írásműveit közölni” (LMGy). Egy ilyen bekezdéssel ellátott levelet küld el számos magyar meg lengyel írónak, zeneszerzőnek, költőnek, művésznek, műfordítónak - több száz név szerepel a listán, több levél felbontatlanul vissza is jött, amennyiben a címzett például meghalt, vagy elköltözött. Egy másik nagyszabású indítványozása a Budapesti Statisztikai Hivatallal volt szoros összefüggésben. Ennek a lényegét elméletileg a lengyel intézmények, közigazgatási központok, könyvtárak, egyetemek, levéltárak kölcsönös kiadvány cseréje és munkásságának ismertetése képezte.

8. Kölcsönös kiadvány csere jegyében, több lengyel városi intézmény és a Budapesti Statisztikai Hivatal között folytatott levelezés.

Domszky Pál személyes levelezése, magyar statisztikai könyvcsoomag minden nagyobb, több szempontból lényegesebb városba juttatása (többek között Varsóba, Krakkóba, Toruńba, Poznańba, Gdyniába, Wilnóba, Lwówba, Lublinba) a közeljövőben hasznos kapcsolatok létesítésével is járt. Ilyen formájú tevékenységben már viszonylag tapasztalt volt, hiszen 1932 óta, amikor a budapesti Magyar és Idegen Diákinformációs Iroda (MIDI) lengyel fiókjának az igazgatójaként kapcsolatban volt a varsói Lengyel Nemzeti Könyvtár és a Nemzetközi Kapcsolatépítő Lengyel Diákszövetség (LIGA) magyar fiókjával a kölcsönös ismertető és szakirodalom nemzetközi csere ügyében.

9. Egymással kapcsolatban lévő magyar és lengyel diákszervezetek pecsétje és fejléce.

Mindemellett sokat utazott, a lengyel-magyar kapcsolatokat kutatta, Magyarországon is megjelent, országsszerte tevékenykedett, többek között a szegedi *Hargitaváralja*² folyóirat szerkesztői stábjában található meg, továbbá írtak róla a *Szentesi Naplóban*³ is, mert népszerűsítette, pártolta a magyar-lengyel közös határ létesítésének a szükségességét.

A II világháború kitörése véget vetett Domszky Pál mindennemű, még nemzetközi szinten is nagy erőfeszítéssel és időráfordítással végzett tevékenységének. Életében elkezdődött a második időszak, a háborús évek, amikor az eddigi tanulmányok, tapasztalatok, ismeretségek, s mindennemű munkássága arra irányult, hogy egzisztenciális problémákat oldhasson meg, eleinte a szűkebb családi körében, később viszont nagyobb, országos vagy inkább pontosítva a Főköormányzóságra kiterjedő szinten.

A német megszállás első évében, 1940 június 3.-án sógorával, Dąbbsky Jerzyvel Domszky Pál élelmiszer bolt üzemeltetésre kapott engedélyt.

² III évf. 5-6(1938 feb.): 56.

³ *A szentesi társadalom hálája a lengyelek iránt.* XX évf. 159(1938 nov.): 6

Stadtverwaltung der Stadt Warschau
Zarząd Miejski Miasta Warszawy
Nr. 19508

G E W E R B E S T E U E R K A R T E
KARTA PRZEMYSŁOWO-PODATKOWA

Name des Steuerpflichtigen *Domszki Jerry i Paweł*
Nawisko płatnika

Art des Gewerbebetriebes, des Handelsunternehmens, der Beschäftigung:
Rodzaj zakładu przemysłowego, zakładu handlowego, zajęcia:
drobna sprzed. artik. spożywczych

in Warschau, w Warszawie, *Al. Mironski - Nowogrodzka* Strasse Nr. *36*
ulica Nr.

hat heute nach Abt. *d-c* des Tarifs für die Zeit vom *1/1* bis *31/12.40*
wplacił dzisiaj wg. dz. taryfy za czas od do

Zloty *60.* Gewerbesteuer bezahlt.
złotych podatku przemysłowego.

Warschau, den *3 CZER.* 1940.
Warszawa, dnia

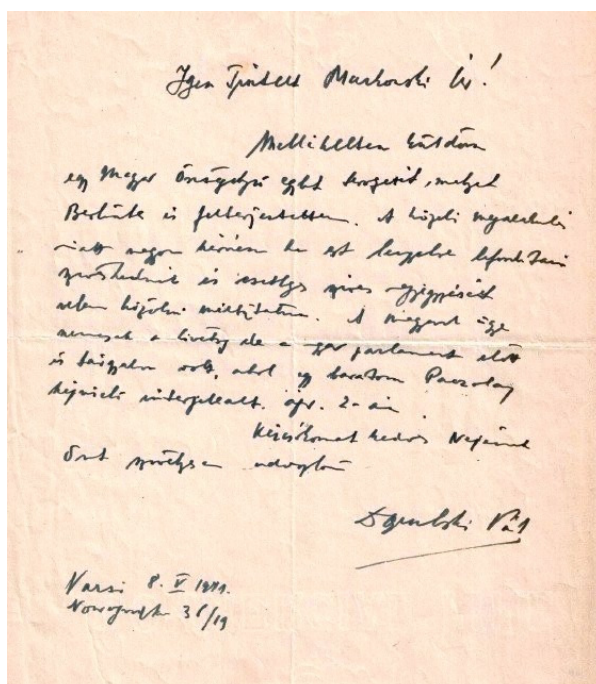
(Amtssiegel)
(pieczęć urzędowa)

Finanzabteilung der Stadtverwaltung
Wydział Finansowy Zarządu Miejskiego

10. Élelmiszer bolt üzemeltetésére kiadott német adókönyv.

Viszont még ugyanabban az évben, Magyarországon, az országgyűlés képviselőházának 156. ülésén, november 20.-án, Paczolay György képviselő a következőképpen interpellált a miniszterelnökhöz: „*Hajlandó-e a miniszterelnök úr a történelmi magyar határokon kívül élő magyarság sürgős hazatelepítésének előkészítésére és a hazatelepítés végrehajtására haladéktalanul törvényjavaslatot terjeszteni a Ház elé?*” (OGYK KN-1939 08: 76) 1941 április 2.-án megjött a válasz, miszerint „*A m. kir. kormány felfogása szerint a történelmi határokon kívül élő magyarság hazatelepítése a nemzeti újjáépítés sarkalatos tényezője és az erre vonatkozó előkészítő munkálatok máris a legnagyobb erővel megindultak.(...)*” (OGYK KN-1939 09: 580)-ennek kapcsán Domszky Pál, Markowski Władysław⁴ esküdt tolmácsnak írt levelében megemlítette, hogy Berlinbe továbbította a Magyar Önszegélyező Egyesület tervezetét, és megkérve szövegének lengyel nyelvre fordítását, Paczolay képviselő interpellációjáról is szólt. Ezek szerint Domszky Pál a nagyon jó tájékozottságának és kedvező időpont kiválasztásának köszönhető, hogy a magyarokat és a magyar származású lengyeleket a Fő kormányzóságban egy újonnan létesült, Magyar Szövetség keretében lehetett összetoborozni.

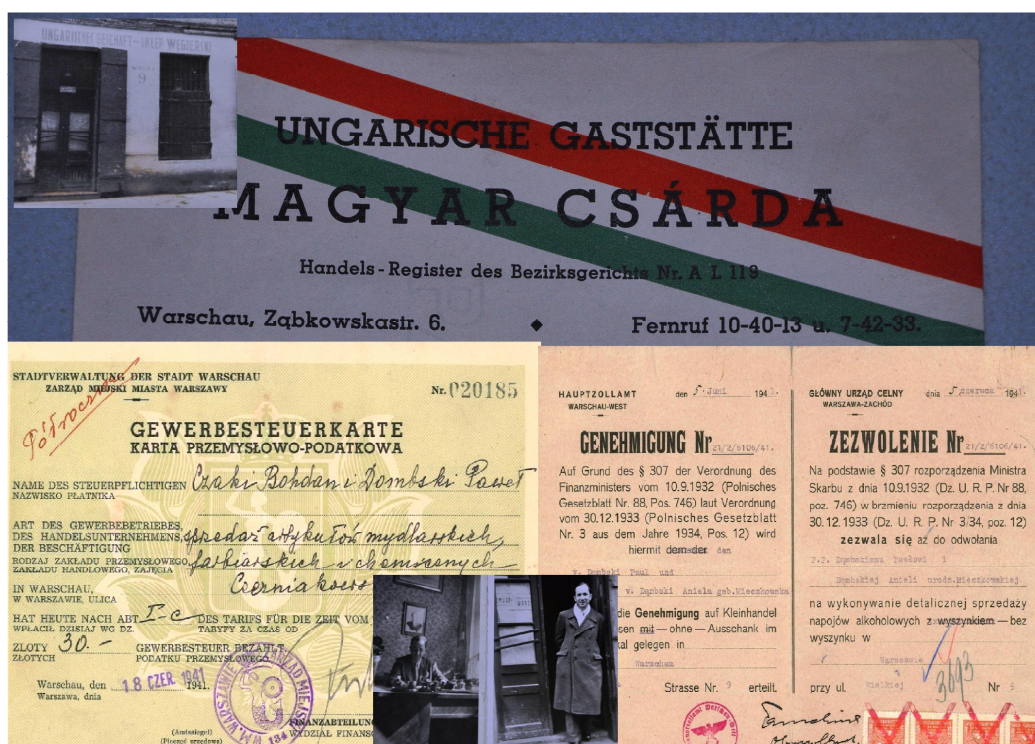
⁴ (1896-1975), a német megszállás idejében létesült lengyel földalatti katonai alakulat, a Honi Hadsereg (lengyelül: Armia Krajowa) katonája, 1920-ban lengyel diplomata Miskolcon, felesége Bründl Alojza volt, Varsó melletti Milanóvekben élt, Domszkyék jó és bizalmas ismerőse, nála töltötték 1943-ban a nyarukat

11. A Magyar Önszegélyű egylet létesítésével kapcsolatos, Milanóvekben élő Markowski Władysław ügyvédnek írt levél.

A hatóságoknak előterjesztett alapszabály tervezetben az egyesület célja a következőképpen volt megfogalmazva:

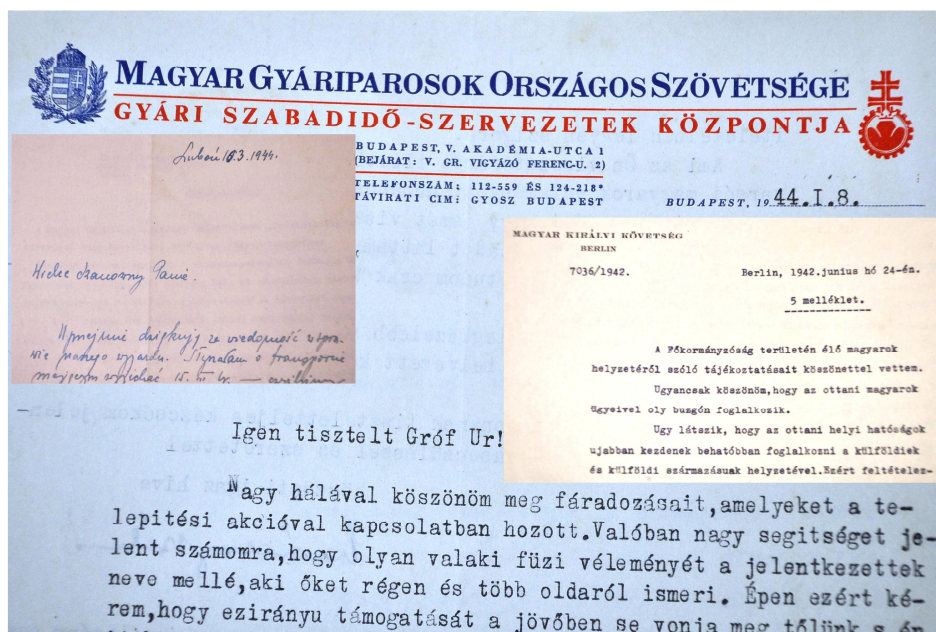
„A Főköormányzóságban élő magyarok és magyar származású polgárok családjainak az felkarolása, azok erkölcsi és anyagi támogatása; továbbá olyan hatóságok, egyesületek és személyek felkeresése és velük kapcsolat tartása, akik arra hivatottak, hogy az Önszegélyező Egyletet a céljai elérésében támogassák; kapcsolat tartás a magyarokkal és tagok számára a magyar kultúra terjesztése”(LMGy). Természetesen nem utolsó sorban nagy szerepet játszhatott az is, hogy hiteles, nagyobb számú magyar származású családok listája létesült Domszky Pál kutatásai során, még a háború előtt kerültek nyilvántartásba, így a németek által megszállt Lengyelország magyar kisebbsége úgyszólván jobban fért bele az 1940. novemberi országgyűlési interpellációhoz. A segélyezés háttérének biztosítása ügyében is történtek lépések, s így például 1941. június 5.-én anyósával Aniela Dąbbskával együtt, szeszesital boltot nyitott Varsó, Wielka utca 9. Szám alatt, június 18.-án viszont Czaki Bohdánnal szappan termékes boltot nyitott Czerniakowska utca 143. szám alatt.

12. Domszky Pál varsói boltja előtt; kereskedelmi bizonylatok: „Magyar Csárda” levélpapír fejléce.

A boltok termék készletét a Żąbkowska utca 6. címen működő Magyar Csárda tulajdonosa, az úgyszintén magyar származású, Zápolya Zdzisław biztosította (GODÓ 1976: 188).

A Magyar Szövetség a krakkói és lembergi fiókképviseltség segítségével nemcsak a magyar vagy magyar származású családokat segítette a Főköormányzóság területén, de segített a lengyel földalatti katonai alakulat, a Honi Hadsereg, német titkos rendőrség (Gestapo) által körözött embereinek, magyar álnéven Magyarországra történő kimenekítésében. Erről tanúskodik Cezary Juszyński, akkoriban Jerzy Gwózdź álnevet viselő Honi Hadsereg katonájának levele, melyben azt írja, hogyan jutott ki a Német Birodalomhoz csatolt Lengyelországból, az úgy nevezett Főköormányzóságból, Magyar Szövetség igazolványával, melyben Zápolya hercegeként volt feljegyezve (LMGy). Több magyar származású lengyel család folyamodott levélben a Magyar Szövetség igazolványáért, küldve az arcképes fényképeket úgy, hogy a krakkói főköormányzósági hatóságok is felfigyeltek erre a tevékenységre és próbálták ezt a folyamatot leállítani. Sok család sikeresen visszatelepült méghozzá olyan módon, hogy Magyarországon Domszky Pál megszervezte a megélhetésük alapjait, többek között a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségével tartott kapcsolatainak köszönhetően.

13. A Magyar Szövetség tevékenységét tükröző iratok

1944-ben, az eddigi mindennemű tevékenysége mellett, a Magyar Szövetség sokoldalú segínyt nyújtott a Varsóba és környékére állomásoztatott magyar katonai alakulatok részére. Ennek egyik, levélben lerögzített példaképe a Czerniakowska utcai varsói tábori kórházban⁵ kezelt honvédek számára küldött bor, cigaretta, de virágok, képes naptárak is. Hasonló segínyt nyújtott az úgyszintén Varsóban állomásozó Magyar királyi katonagondozó és összekötő törzs katonái számára.

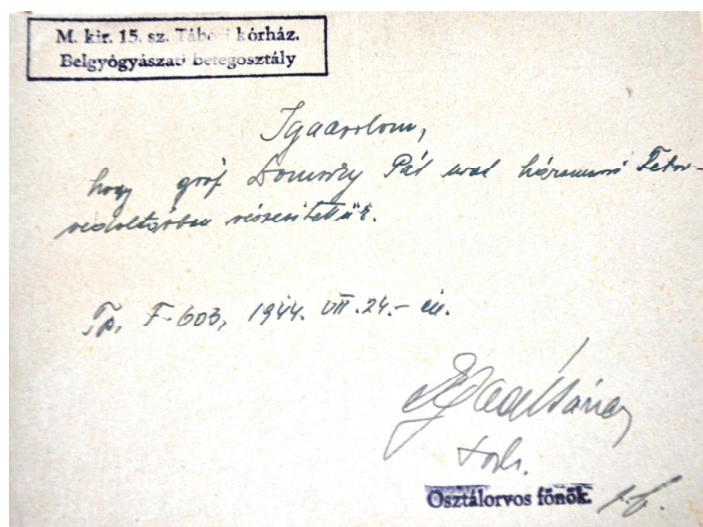
⁵

A Nazaretáni Nővérek Rendje mindmáig meglévő épületében

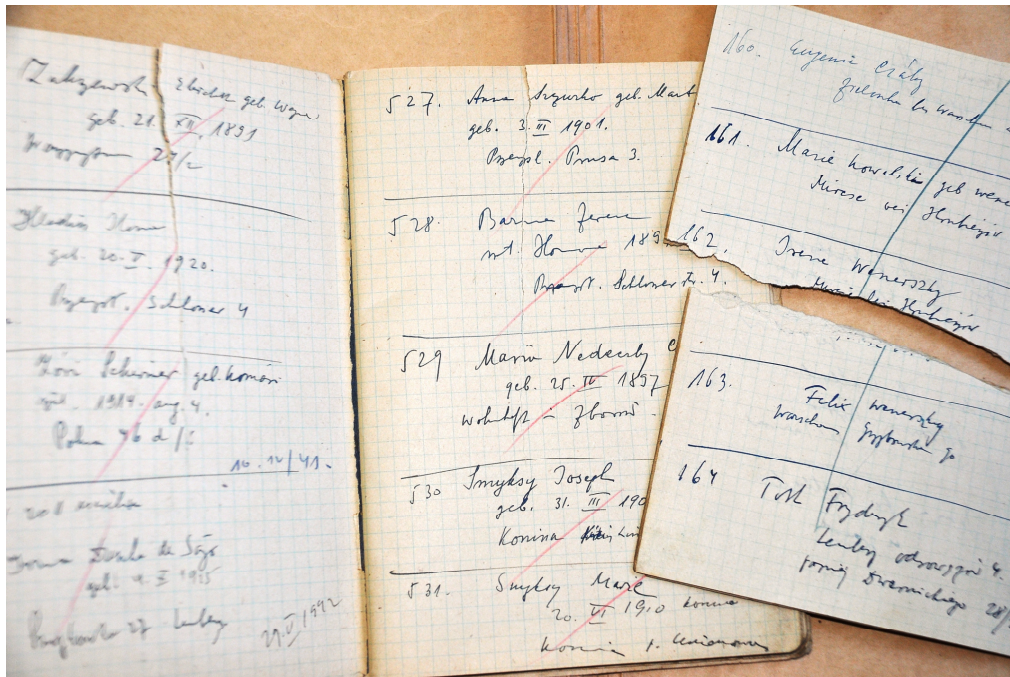
14. 1944-ben, Varsóban tartózkodó magyar katonai alakulatok levelése a Magyar Szövetséggel.

1944. februárjában más magyar családokkal együtt Varsóból Budapestre elküldte feleségét és a két fiát, ő maga pedig csak a varsói felkelést megelőző utolsó héten indult vissza a családjá után. Ezt tanúsítja az 1944. július 24.-én, a 15. tábori kórház Belgyógyászati Betegosztály osztályorvos főnök, Gaál Sándor által, Domszky Pál részére kiadott oltási igazolása.

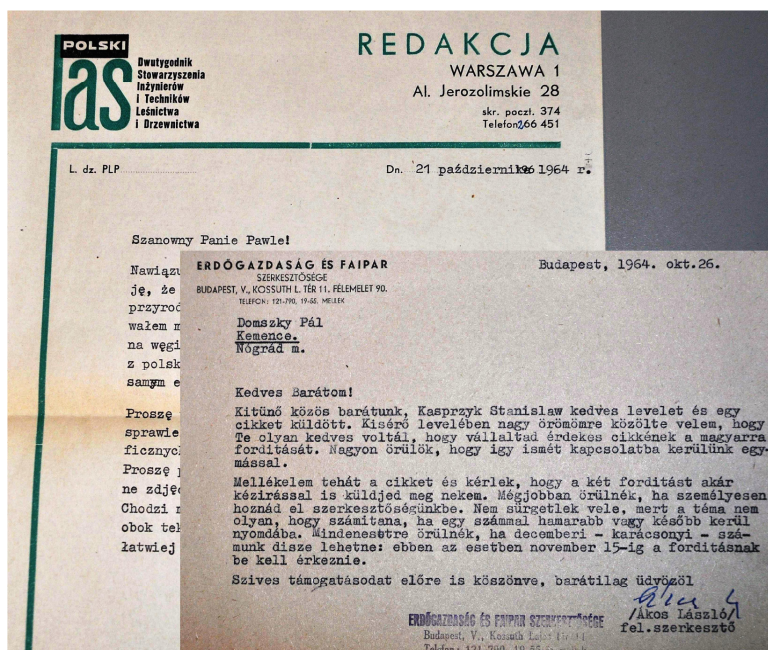
15. Egy héttel a Varsói Felkelés előtt kiállított oltási igazolás.

Így záródik le Domszky Pál életében a Főkormányzóságban családjával együtt töltött gondterhelt időszak. A háborúnak még nem volt vége, féltve az embereket, akiknek személyi adatait gyűjtötte s azoknak birtokában is volt, saját maga hozzálátott azok megsemmisítéséhez. Szerencsére legalább két füzet érdekes módon megmaradt (LMGY), bár félbeszakított állapotban, de mégis tanúskodik arról, hogy a regisztrálási tevékenységet milyen széles körben folytatatta a Magyar Szövetség.

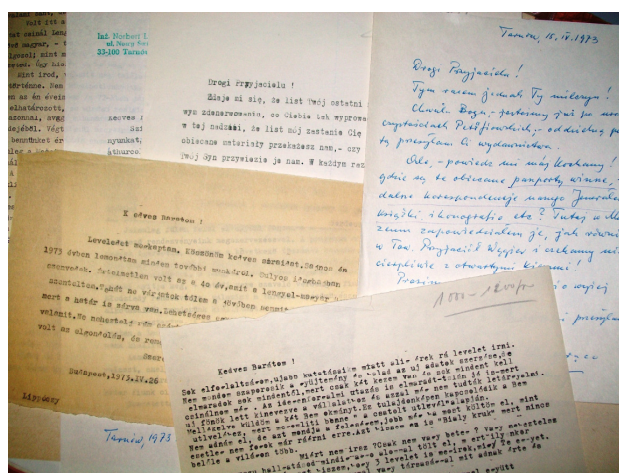
16. A Magyar Szövetség tagjai nevét és címét tartalmazó két megmaradt füzet.

Elkezdődött életében a harmadik időszak, amikor, ismervén a meglévő politikai viszonyokat, családjával Budapestről vidékre költözött el. Először Szügyre, majd Balassagyarmatra, ahonnan származása miatt munkahelyét elveszítve Börzsönybe, Perőcsényre, majd Kemencére költözik el. A faiparban kapott munkát, így próbálta megteremteni magának és családjának az alapvető életkörülményeket (MÁTÉ 2013: 104-105). Eleinte figyelemmel kísérte a lengyel-magyar kultúrélet mozzanatait, 1958-tól pedig, felesége, Dąmbska Anna augusztusban bekövetkezett halála után, lassan bekapcsolódott a helyi kultúréletbe, könyvtárat létesített, majd művelődési házat kezdett vezetni, ahol még néptáncosokkal is foglalkozott. Mint faipari dolgozó nem állhatta meg, hogy ezen a téren is ne építsen ki magyar-lengyel kapcsolatot, ezért a lengyel *Las* (Erdő) folyóiratot megkísérelte összehozni a magyar *Erdőgazdaság és Faipar* szerkesztőségével.

17. A lengyel Las (Erdő) és a magyar Erdőgazdaság és faipar folyóiratok szerkesztőségének a levelezése cikk fordítás ügyben.

Kezdeténél fogva, alelnökként beválasztva, bekapcsolódott az újonnan Budapesten létesült Bem Kulturális Egyesület életébe, ahol egy szobát engedtek át a Varsóból leutaztatott gyűjteményének egy részére. A 60.-as években több magyar és lengyel újságcikkben jelenítették meg, ekkor már kijárhatott Lengyelországba, ahol új kapcsolatokat épített ki.

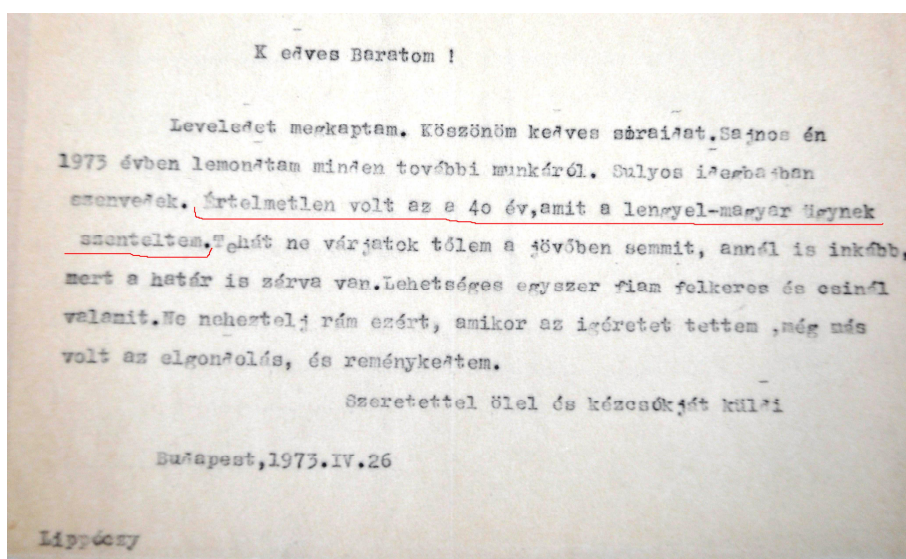

18. Domszky Pál és Lippóczy Norbert levelezése.

Többek között megbarátkozott a Tarnóvi Magyarbarátok Szövetsége elnökével, magyar származású Lippóczy Norberttel, kinek közbenjárásával a Tarnowi Körzeti Múzeum gyűjteménye Bem párizsi zsoldos könyvével, és négy kézjegyű levelével gazdagodott, mivel Domszky Pál ezeket Lippóczynak, mint Tarnóvi Magyarbarátok Köre elnökének, eladta. 1964-ben megnősült, és második feleségével, Lamprecht Jolánnal, visszaköltözött Budapestre, ahonnan ezek után többször utazott Lengyelország különféle részeibe, ahol régi

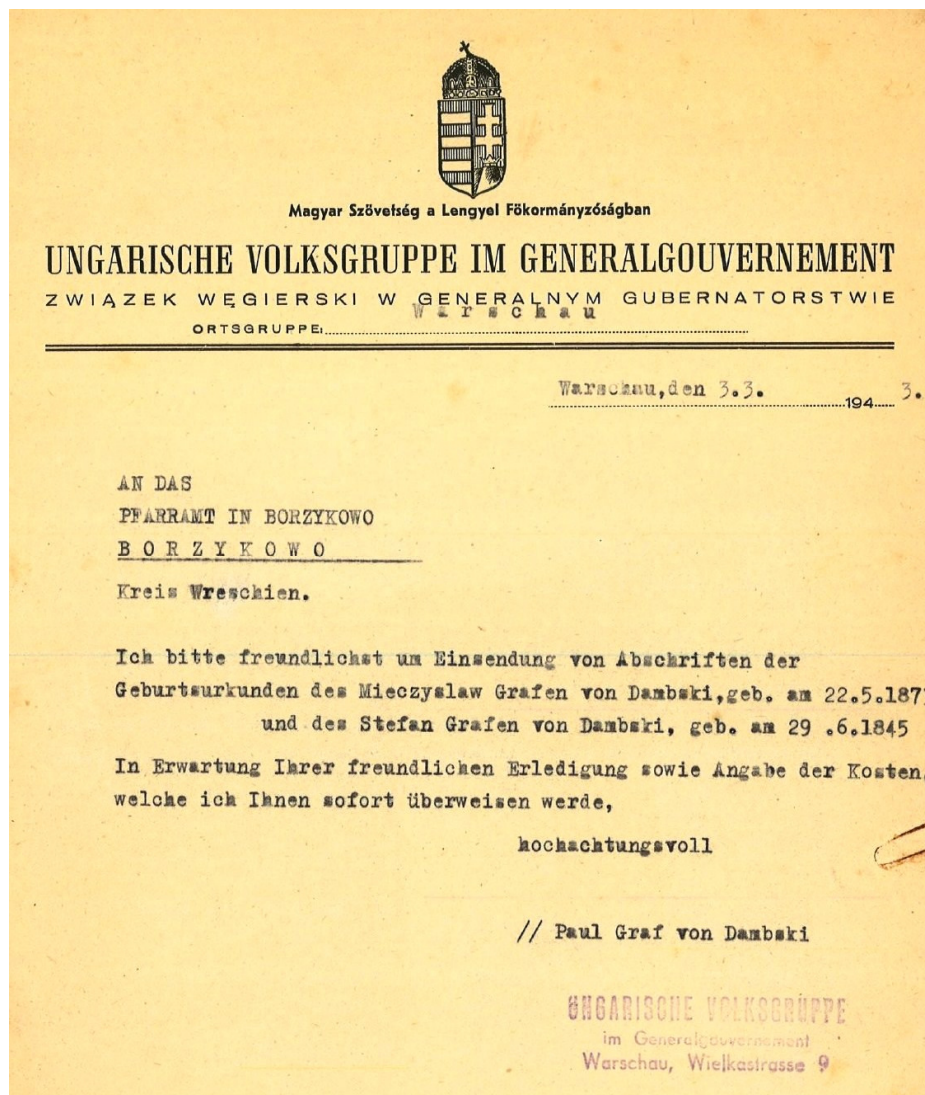
ismerőseit kereste fel és felvette velük a kapcsolatot (MÁTÉ 2013: 126). Magyar és lengyel levéltárakban, múzeumokban fojtatta a háború előtt megkezdett egyik nagyszabású tevékenységét, vagyis az 1848-49-es forradalom és szabadságharc lengyel résztvevőinek a felkutatását és életrajzuk megírását. A kortárs sajtó is közölte, hogy sikerült megtalálni és feldolgozni több mint 3500 lengyelnek a biográfiáját

Az is tény, hogy idős korában voltak már életében olyan pillanatok, amikor kétségbe vonta a múlt 40 év munkásságát, amit a magyar-lengyel kapcsolatok terén fejtett ki (LMGy).

19. Lelki válságot tükröző levél.

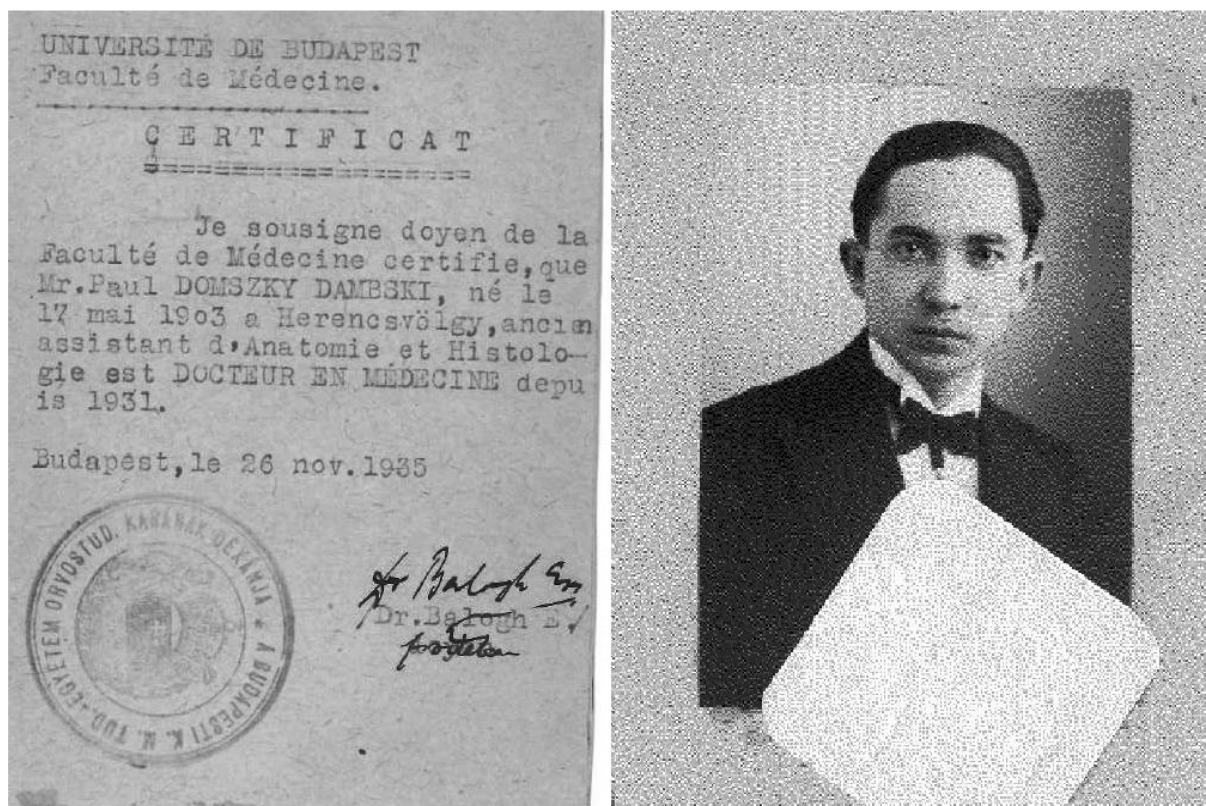
Domszky Pál életét végig a "primum non nocere" elv kísérte. A megszállás alatti Főkormányzóságban élő lengyeleknek is mélyen megható apró, de tekintettel saját magára nagy kockázattal járó gesztusokkal kedveskedett, mint amikor a Magyar Szövetség levélpapírjára, a tiltott *lengyel* szóval bővített, az a felirat került, hogy *Magyar Szövetség a Lengyel Főkormányzóságban*.

20. A Magyar Szövetség levélpapírjának a fejléce.

Emberi, családi sorsokat kívánt felfedezni, azokat feldolgozni bár a sors arra kényszerítette, hogy inkább azok bajait, szükségleteit, problémáit ismerje fel, azaz diagnosztizálja, s utána megfelelő megoldásban, azaz orvoslásban részesítse. Ez talán akkor válik érthetővé, amikor kiderül, hogy egy nemrég előkerült, a Budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem Orvostudományi Karának Dékánja által, 1935. november 26.-án kiadott bizonylatból kiderül, hogy Domszky Dambski Pált 1931-ben orvossá avatták.⁶

⁶ Az eddigi történetírás dr. Domszky Pált mint ügyvédet emlegeti

21. Domszky Pál igazolványa.

Bátran ki lehet mondani, hogy dr. Domszky Pál, bár orvos létére, nem indult el tovább a megszerzett képesítése útján, mégis önzetlenül, a benne zárt tudomány bevetésével, nem csak az emberek sorsát úgyszólván gyógyította, de az életüket is mentette, ilyen módon betartva a hivatását, a szó szoros értelmében.

Irodalom

BALÁS, Gy.: *Bem apó*, Budapest, Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, 1934, 282, 162-163
GODÓ, Á.: *Magyar-lengyel kapcsolatok a második világháborúban*, Bp., Zrínyi Katonai Kiadó, 1976, 188
MÁTÉ, E.: *Domszky Pál a varsói magyar*, Bp., Máté Endre, 2013, 23,56,60,64-65,126
A szentesi társadalom hálája a lengyelek iránt. Szentesi Napló, XX évf., 159(1938 nov.): 6.
Hargita váralja, III évf., 5-6 (1938 feb.): 56.
Országgyűlési Könyvtár OGYK KN-1939 08 (12,76); KN-1939 09 (532,580)

A tanulmányban szereplő rövidítések

MMGy: Magyarországi magángyűjtemény
LMGy: Lengyelországi magángyűjtemény

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönetemet szeretném kifejezni dr. Forrai Judit az Élet-Tudomány-Történelem konferencia szervezőjének s egyúttal Elnök asszonyának azért, hogy mielőtt kiderült, hogy az előadásomnak, igaz közvetve, de van orvostani kötődése, felkarolta - velem együtt - a témámat és a határidővel kapcsolatosan is megértő és toleráns volt.

Köszönöm Máté Endrének, hogy szíves közbenjárásával megismerhettem Domszky Pál magyarországi leszármazottjait, s hogy mindig számíthatok véleményére.

Köszönöm szépen Domszky Mihálynak a családi levéltár feldolgozásához adott engedélyét, felém nyilvánított türelmét, a sok értékes visszaemlékezéseit és a kedves légkörben folytatott beszélgetésünket. Nagyon köszönöm Domszky Editnek és Katának az említett levéltár anyagának digitalizálásánál nyújtott segítséget. Nagyon köszönöm Antal Mónikának azt, hogy a jelen munkát át szíveskedte nézni s végül, de nem utolsó sorban Balázs Istvánnak a lengyelbarát szívét, és mérhetetlen segítőkészségét.

Curriculum Vitae

Kowalak Andrzej bölcsész tudományi diplomáját a Varsói Egyetem Neofilológiai Karán szerezte 2002-ben. Pályáját tolmács és szövegfordítóként folytatta saját vállalkozása keretében. Még az egyetemista időszakából szoros kapcsolatot tartott a varsói Magyar Kulturális Intézettel, ahol filmanyagokat is készített, megalapozva az Intézet rendezvény film archívumát. 2004-ben részt vesz a miskolci levéltáros konferencián, ahol a háború közti magyar-lengyel cserkészkapcsolatokról tart előadást.

2005-től részt vesz Miskolc és Bem József szülővárosa, Tarnów közti baráti kapcsolatok kiépítésében. Miskolcon a Megyei Levéltár gyűjteményéből feldolgozza Diósgyőr-vasgár kultúrelvet egyes megnyilvánulásait. 2014-ben Budapesten rátalált Domszky Pál szétszóródott gyűjteményének egy részére, s annak további keresésével mindmáig foglalkozik, azt rendezi és eredményesen kutatja a lengyelországi ágát is.

2015-ben tudományos előadást tartott a Diósgyőr Vasgári Turán Egyesületről, amit a Miskolci TV felvett és le is vetített, továbbá a Herman Ottó Múzeum 2015. évkönyvében egy közleménye jelent meg az Egyesületről. Jelenleg magyar-lengyel két világháború közti kapcsolatokkal foglalkozik.